

Інститут педагогіки НАПН України

Вороненко Тетяна

МІСЦЕ КУРСУ ЗА ВИБОРОМ «РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ З ХІМІЇ, 10-11 КЛАСИ» У СУЧАСНИХ УМОВАХ НАВЧАННЯ

На виконання вимог Державного стандарту базової середньої освіти та Закону про освіту, загальноосвітній навчальний заклад має підготувати особистість до життя у соціумі, забезпечивши учня предметними і ключовими компетентностями.

Шкільний предмет хімія, який входить до природничої освітньої галузі, має сформувати в учня на базі теоретичних знань уміння пояснювати хімічні явища, що відбуваються у довкіллі, робити висновки щодо їх впливу на живу і неживу природу, зокрема організм. Окрім цього навчальний заклад має підготувати випускника до вступу у вищий навчальний заклад для продовження навчання і оволодіння обраною професією.

Важливу роль у розвитку критичного мислення, вміння аналізувати і приймати правильне рішення відіграють хімічні задачі. Вони є джерелом знань, засобом формування умінь самостійно набувати хімічні знання, навичок оцінки, як різноманітних хімічних явищ, так і можливості використання речовин у повсякденному житті. З цією метою різні типи розрахункових задач включено в навчальні програми з хімії для основної і старшої школи.

Окрім базових і профільних предметів, у старшій профільній школі передбачено вивчення курсів за вибором (спеціальних курсів і факультативів). Головна задача курсів за вибором – це доповнення і поглиблення змісту окремих розділів відповідних предметів. Курс за вибором «Розв'язування задач з хімії, 10-11 класи» може викладатися, як спеціальний курс (входить до розкладу уроків і бути обов'язковим до вивчення всіх учнів), так і факультатив (входить до розкладу факультативних курсів, що вивчаються в позаурочний час лише тими учнями, які його обрали).

Сьогодні освіта, як і всі інші галузі діяльності людини, знаходиться у новому стані: карантин протягом декількох місяців невластивий для нормального плину життя. Для школи, де у переважній більшості процес навчання відбувається за класно-урочною системою, це є дуже великим викликом. Постає питання: яким чином забезпечити хоча б виконання вимог до результатів навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти за програмою, не кажучи вже про додаткові знання і вміння, які можна здобути на курсах за вибором?

У цій ситуації курс «Розв'язування задач з хімії, 10-11 класи» стане у нагоді у будь-якій ситуації. За змістом курс включає розгляд методики розв'язування розрахункових задач з хімії усіх типів, які включено до навчальних програм 7-9 і 10-11 класів (рівня стандарту і профільного рівня) і входить до Програми ЗНО з хімії. Задачі подаються від найпростіших (на одну дію), до задач з використанням фізичних формул і комбінованих задач (зі складанням хімічного рівняння і виконанням ряду математичних обчислень).

До курсу складено навчальну програму, посібник для учнів і методичні рекомендації для вчителів. Основний наголос зроблено на таку подачу

матеріалу, за якою кожен учень зможе навчитися розв'язувати розрахункові задачі самостійно за обраним ним варіантом, який є найбільше прийнятним саме для нього. Для цього пропонується план – набір покрокових простих задач.

Такий виклад матеріалу курсу за вибором формул в учня уміння осмислювати і аналізувати зміст, пов'язувати його з реальним життям, знаходити взаємозв'язок даних за умовою з невідомим, що його потрібно знайти, використовувати необхідні фізичні формули (або виводити їх самостійно).

Посібник для учнів, що складено до курсу за вибором «Розв'язування задач з хімії, 10-11 класи» може бути використано як самоучитель учнями не лише старшої, а й основної школи.

Рівненський державний гуманітарний університет

Галатюк Тарас, Галатюк Юрій

МЕТОДОЛОГІЧНА КУЛЬТУРА УЧНІВ У КОНТЕКСТІ ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ ДО ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТИ

Підготовка учнів у закладах загальної середньої освіти визначається ключовим завданням – забезпеченням успішної адаптації молодого людини в соціумі. Означена якість освітньої діяльності зумовлюється реалізацією діяльнісного та компетентнісного підходів у навчанні, зокрема під час вивчення природничих предметів. Важливим у цьому контексті є формування методологічної культури учня, як суб'єкта навчально-пізнавальної діяльності. Однак методологічна культура, як цілісна дидактична категорія, поки що не привертає до себе достатньої уваги з боку учасників освітнього процесу та науковців. Отже, існує протиріччя між об'єктивною потребою соціуму й практикою в освітній галузі.

Без розкриття змісту методологічної культури, її місця в ієрархічній системі цілей навчання неможливо чітко визначити основні засади, мету, завдання природничої освіти. Актуальність цього завдання стає очевидною в умовах компетентнісного та діяльнісного підходів до організації освітнього процесу [3]. Тому, дослідження поняття «методологічна культура учня» є актуальною проблемою, вирішення якої набуває важливого науково-практичного значення.

У педагогічних джерелах поняття “методологічна культура”, у контексті вивчення природничих предметів, зустрічається нечасто. Відповідь на запитання: що таке методологічна культура слід шукати у “трикутнику”: *культура – методологія – діяльність*. У даному контексті, із багатьох дефініцій поняття культури, на наш погляд, доцільно взяти таку: *культура – сукупність способів і прийомів організації, реалізації та поступу людської життєдіяльності, способів людського буття* [5]. У новітніх працях з методології зазначається, що методологія – це вчення про організацію діяльності [4]. Отже, методологічна культура учня відображає здатність організовувати і здійснювати навчально-пізнавальну діяльність. Таким чином, розуміти зміст методологічної культури учня можна лише, розглянувши її крізь